

NÄKYMÄTÖN MIES

Panu Nykänen

Martti Häikiö. *Nokia. Matka maailman huipulle*. WS Bookwell Oy, Porvoo 2009. 227 s.

Martti Häikiö on saattanut luettavaksi kompaktin esityksen suuren suomalaisen yhtiön tarinasta. Uutta asiaa teoksessa on kuvaus 2000-luvun kehityksestä yhtiössä.

Tulevaisuuden nousevia ammattikuntia ovat ilman muuta erilaiset tiedon suodattajat, jotka karsinoivat tietoa, supistavat sitä ja tarjoilevat valmiiksi pureskellun paketin asioista kiinnostuneille ja päätöksentekijöille. Uusi tarina matkasta maailman huipulle on onnistunut esimerkki juuri tällaisesta työstä.

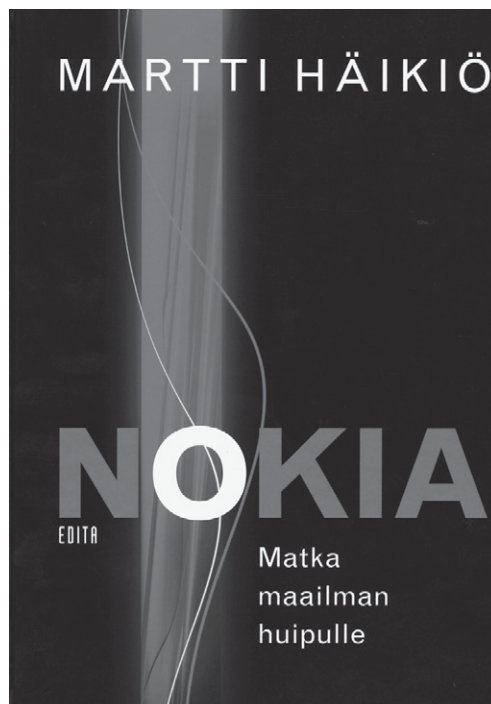
Muutaman vuoden välimatka tunnettuun Nokia-trilogiaan on antanut tutkijan ajatuksille ja tulkinnoille aikaa kristallisoitua. Suomen toistaiseksi tunnetuimman yrityksen hallinnon ja sen liikkeenjohdon strategian historia on esitetty selkeästi ja konstaillematta. Lukijalle käy hyvin selväksi yhtiön polku, joka johtaa puunjalostusteollisuuden ja kumitehtaiden monimutkaisia reittejä kännykänvalmistuksen huippuhetkiin 2000-luvun alkaessa. Tiiviihkölle esitykselle yhtiön menestystarinasta, sen johtajanvaihdosten ja markkinointipäätösten kuvauksille on varmasti omat kiitolliset lukijansa. Lisäksi nyt käsillä olevan kirjan luku *Valtion pelko oli elektronikan alku* avaa keskustelua 1970-luvun teollisuuspoliittiseen tilanteeseen, joka on aivan oma historiantutkimusta ja muistelmia odottava kokonaisuutensa.

Jotain kuitenkin edelleen puuttuu. Kysymyksessä on yhtiön hallinnon historia. Suomalainen insinööri ja teknillinen kult-

tuuri pysyvät näkymättömissä. Teoksessa mainitaan muutamia laitteita ja kerrotaan yhtiön markkinoille saattamien tuotteiden ominaisuuksista. Samat tiedot olivat aikanaan myyntiesitteissä.

Ongelmana on se, että Nokia jos mikä on aina ollut huipputekniikan varassa elävä yhtiö. Ei pidä erehtyä luulemaan että tällainen teollisuus olisi syntynyt ilman vahvaa tekniikan ja tekemisen osaamisen traditiota. Nämä jos mikä ovat myös syy siihen, että Suomessa myös tulevaisuudessa on kansainvälisesti kilpailukykyisiä huipputekniikan yrityksiä. Nokiankin tarinaan sisältyvä insinööritaidon historia on edelleen kirjoittamatta.

Suomalainen insinöörihän ei perinteisesti puhu eikä kirjoita. Jossain piileskelevät kuitenkin ne henkilöt, jotka kehittivät gramman ja millimetrin osa kerrallaan pienempiä, kevyempiä ja toimivampia kännyköitä. Jonkun ammatillinen ura on saattanut kulua laitteen runkoa pienennettäessä 1980-luvun

lopun Gorbasta nykyiseen pikkukompariin asti. Jossain nakuttavat sormet tietokoneen näppäimistölle uusia tietokoneohjelman osia, jotka tuottavat käyttäjilleen joko harmaita hiuksia tai hybriksen tunnetta. Ja jossain on se valtava tiedontuottamisjärjestelmä joka tuottaa tietoa sovellettavaksi, ei pelkästään komponenttien käytöstä ja niistä muodostuvista kokonaisuuksista, vaan myös koskien tehokasta tuotantoa ja valtavien teollisuuslaitosten työn ohjausta ja toiminnan suunnittelua.

Globaalissa markkinatilanteessa markkinajohtajan on jatkuvasti juostava nopeammin kuin muut. Juoksuopeuden määräävät nyt hiljaiseksi tuomitut ammattikunnat, vaikka juoksun suunnan osoittaminen kuuluu liikkeenjohdon toimenkuvaan.

Kysymys ei ole pelkästään tieteellisestä perustutkimuksesta tai soveltavasta tutkimuksesta. Teknilliset tieteet edistyvät paljolti kokemusten ja luonnontieteilijän korvaan särähtävän vaikeasti määriteltävän ”osaamisen” kautta. Osaaminen on kuitenkin vain yksinkertaisesti taito vastata ihmiskunnan esittämään teknilliseen tutkimuskysymyseen. Asia on loppujen lopuksi helposti ymmärrettävissä. Minä en menisi fyysikon rakentamaan lentokoneeseen – luoja kiitos että meillä on lentokoneinsinöörejä. Toimiva tekniikka on näkymätöntä. On vain muutama vuosi siitä, kun kännykkäänkin kuului ulos vedettävä antenni, aikanaan itsestäänselvyys, mutta kuka sitä enää edes muistaa.

Nokian todellinen tarina on myös kertomus insinööritaidosta, tästä salaperäisestä elämäämme konkreettisesti liittyvästä elementistä, joka käytännössä vie eteenpäin maailmamme kehitystä. Emme kai ole niin erkaantuneita todellisuudesta, että sähkö tulee yhteiskunnassamme töpselistä ja vesi hanasta, joten näitä ilmiöitä ei tarvitsisi sen enempää pohdiskella.

Panu Nykänen työskentelee teollisuuden historian professorina Aalto-yliopistossa.

PÄIVÄNVALOON PUTKAHTANEET KARTAT

Veijo Kauppinen

Erkki-Sakari Harju ja Heikki Tiilikainen:
Kuninkaallinen merikartasto 1791-1796.
C.N. af Klerckerin johtama kartoitustyö Suomenlahdella. AtlasArt 2009. 144 s.

Ruotsin ja Venäjän välisen sotilaallisen konfliktin ainainen uhka piti vastuulliset valppaana ja kohdisti resursseja strategisiin hankkeisiin. Tarvittiin tarkkoja karttoja, joita voitiin käyttää sekä maa- että merisodassa. Suomenlahdella käytävässä merisodassa suosittiin ketteriä rannikkolaivoja, joilla piilouduttiin tarvittaessa saarten suojaan. Maissa oleva tykki ampuu laivatykkiä tehokkaammin, joten oli tarkoituksenmukaista varustaa laivat nopeasti maihin siirrettävin tykein ja olla perillä siirtoihin soveltuvista